

Sammendrag:

Transportytelser i Norge 1946-1999

Generelt

Veksten i persontransportarbeidet i 1999 er beregnet til 1,1 prosent, mens tilsvarende tall året før var 2,9 prosent. Det var de kollektive transportmidlene som sørget for veksten, da transportarbeidet med personbil lå på samme nivå i 1999 som året før. Vegsektoren har nå en markedsandel på 86 prosent av persontransportarbeidet. Flyet utfører sju prosent av transportarbeidet og bane (jernbane og sporveg) om lag 5,5 prosent.

Godstransportarbeidet på fastlandet viste en vekst på om lag en prosent i 1999. Det var en økning for sjøtransporten og transporten på veg, men nedgang for godstransporten med jernbane. Godsmengden til og fra utlandet har endret seg lite de to siste år.

Foreløpige tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttonasjonalproduktet (BNP) og privat konsum i husholdningene steg med henholdsvis 0,9 og 2,4 prosent i 1999. Dette innebærer en betydelig lavere vekst i BNP i 1999 enn det vi har hatt i gjennomsnitt de siste fem år. Veksten i privat konsum ligger også lavere i 1999 enn gjennomsnittet for siste femårsperiode. Den årlige befolkningsveksten endrer seg lite fra år til år og de siste årene har den vært på 0,6 prosent.

Persontransport med bil

I perioden 1990-1999 har bestanden av biler som brukes til persontransport økt med 13 prosent, mens trafikkveksten for disse bilene var 10 prosent. På grunn av en utvikling mot noe lavere belegg i bilene, var veksten i utført transportarbeid i samme periode litt lavere, nemlig om lag sju prosent. Gjennomsnittlig årlig kjørelengde pr. bil er beregnet til 14 100 kilometer i 1990 og 13 500 kilometer i 1999.

Salget av bilbensin har i perioden 1990-1999 blitt redusert med sju prosent. Den viktigste årsaken til dette er at gjennomsnittlig bensinforbruk pr. personbil sank med fire prosent i denne perioden. Lavere belegg i bilene, bedre fremkommelighet på vegene og en beskjeden vekst i tallet på bensindrevne biler (7 prosent) har også bidratt til lavere bensinsalg.

Tallet på biler som bruker diesel som drivstoff er nesten fordoblet på 1990-tallet. Denne veksten har kommet på personbiler og andre biler som i stor grad brukes til persontransport, som varebiler, kombinerte biler og minibusser. Sju prosent av personbilene er nå dieseldrevne, mot tre prosent i 1990. Veksten i bestanden av dieseldrevne biler gjenspeiles i salget av autodiesel, som ble fordoblet i femårsperioden 1994-1999.

Det ble førstegangsregistrert 124 000 personbiler i 1999, en nedgang på 17 000 biler fra året før. 101 000 av personbilene var nye, mens de øvrige 23 000 ble importert brukt. 84 000 personbiler ble vraket mot pant i 1999, og dette er det høyeste tall noen sinne etter at vrakpantordningen ble innført, bortsett fra i 1996 da man hadde forhøyet vrakpant. Ved utløpet av 1999 var det registrert 1 814 000 personbiler i Norge, en økning på 27 000 siden forrige årsskifte. Gjennomsnittsalderen for personbilene var ved siste årsskifte 9,9 år, nøyaktig det samme som de tre foregående år.

Både antall trafikkulykker og antall skadde i trafikken gikk ned med seks prosent i 1999 sammenlignet med året før. Tallet på drepte i trafikken varierer ganske mye fra år til år. I 1999 ble 304 personer drept i trafikkulykker, de tilsvarende tallene i de tre foregående år var 252 i 1996, 303 i 1997 og 352 i 1998.

Kollektivtransporten

1999 var det første hele året med flytoget i drift, og dette er noe av bakgrunnen for at trafikken med jernbanen totalt økte med nesten ni prosent dette året, målt ved utført transportarbeide. NSB's ordinære trafikk økte med to prosent i fjor, og det meste av denne veksten skjer i lokaltrafikken og på Inter-citytogene. Oslo sporveier kan også melde om vekst i trafikken med de skinnegående transportmidlene i 1999, da det ble foretatt 35 millioner reiser med sporveg og 70 millioner reiser med forstadsbanene dette året. Sporveg og forstadsbane i Oslo har hatt en sammenhengende vekst i trafikken de siste 10 år. Denne utviklingen må blant annet ses på bakgrunn av en sterk vekst i antall arbeidsplasser og bosatte i Oslo på 1990-tallet. Utenom Osloområdet er det bussen som tar det aller meste av den kollektive lokaltransporten. Hittil på 1990-tallet har det imidlertid vært en mer beskjeden økning i persontransporten med buss enn for de skinnegående transportmidler.

Veksten i den innenlandske flytrafikken, målt ved utført transportarbeid, ble på tre prosent i 1999. Dette er en mer moderat vekst sammenlignet med gjennomsnittlig vekst på 1990-tallet, som har vært om lag seks prosent. Den lavere veksten i 1999 er naturlig sett på bakgrunn av den sterke økningen både i tilbud og trafikk som vi har hatt de siste årene. Mot slutten av året ble dessuten flyselskapenes tilbud en del redusert.

Reiser til og fra utlandet

Også i 1999 har det vært sterk vekst i reisene mellom Norge og utlandet. Dette gjelder først og fremst vegtrafikken, som har økt med nesten 11 prosent i 1999 sammenlignet med året før. Det er kortere handleturer foretatt av nordmenn som står for det meste av denne økningen. Transportøkonomisk institutt har på grunnlag av Vegdirektoratets tellinger beregnet at omlag 16,6 millioner personer reiste ut eller inn i Norge på veg i 1999. Fire av fem kjøretøyer som passerer grensen, er registrert i Norge.

Det ble foretatt nesten åtte millioner flyreiser og litt over seks millioner fergereiser mellom Norge og utlandet i 1999, mens tallet på togreiser over grensen er beskjedent. 76 prosent av fergepassasjerene er nordmenn, tilsvarende andel for flypassasjerene er om lag 60.

Godstransporten

Også i 1999 ble det vekst i utført transportarbeide på fastlandet, men veksten var langt lavere enn i de tre foregående år, nemlig 1,1 prosent. Godstransportarbeidet til sjøs økte med to prosent og på veg med 1,1 prosent, mens jernbanetransporten viste en nedgang på seks prosent. Nesten halvparten av transportarbeidet utføres nå på veg (49 prosent), sjøtransporten utfører 44 prosent, mens jernbanen tar de resterende sju prosent.

Skip er den dominerende transportform i utenrikshandelen til og fra fastlandet, 88 prosent av godsmengden her går med skip. Etter en periode hittil på 1990-tallet med sterk vekst i godsmengden til og fra utlandet, viser tallene de to siste årene små endringer i forhold til nivået i 1997.

De siste fire årene har det også vært små endringer i olje- og gasseksporten direkte fra sokkelen til utlandet, målt etter vekt. 64 prosent av eksporten av olje og gass direkte fra sokkelen foregår nå med skip, mens resten går i rør. Det ble i 1999 eksportert 167 millioner tonn olje/gass direkte fra den norske kontinentalsokkelen, mens rekordtallet (i 1997) er på 172 millioner tonn.